

Gyűlölet

SZEREPLŐK:

Sára, ötvenhét éves asszony

Panna, Sára lánya, huszonnyolc éves

SZÍN:

Egy lakás nappalija. Politúrozott szekrény sor. A bal oldalán ruhásszekrény, a középső részén polcok, alul fiókok, jobb oldalán szintén ruhásszekrény. A polcokon italosüvegek, poharak, és két fénykép, egyik esküvői, a másik Sára lányának gyerekkori fényképe. A nappali közepén nagy ebédlőasztal, körülötte hat szék. A jobb oldalon a bejárati ajtó mellett ízléses virágmintás kanapé, dohányzóasztal, azon telefon, a dohányzóasztal két szélén egy-egy ízléses virágmintás fotel. A bal oldalon a falon giccses tájkép, mellette falitükör.

(Sára, középmagas, vörös hajú, arányos testalkatú. Ruhája testhez feszülő bordó blúz, barna szoknya, magasztott sarkú barna cipő. Kinyílik az ajtó. Sára érkezik meg. Kezében bordó retikül. Ideges, megáll a szoba közepén. Táskáját az asztalra csapja. A polcra ásványvizet vesz elő és poharat. Tölt magának, möbön iszik.)

Sára: Bassza meg! Bassza meg az úristen! Dögöljön meg mindenki! Kinyírom, megölöm. Megöletem. Gazember.

(Leül az ebédlőasztalhoz.)

Megelőzött. Majdnem balesetet csinált. Rám kiabált! És mit mondott! Rohadjon meg! Szemét állat. Szemét világ. Nem, én nem... *(Elhallgat. Kiüssza a pohárból a maradék ásványvizet. Feláll, a polcra likőrt vesz elő. Az asztalra teszi. Kis poharat vesz el, az asztalra teszi. Leül. Tölt magának. Belekortyol az édes italba.)*

Én már vagyok valaki. Kovács titkárnője vagyok. Egy vezérigazgató titkárnője vagyok. Vagyis segédje, aki postára megy, ügyet intéz. Kovács mondta: Sára, maga már titkárnő, nem lóti-futi. Ma is két helyen jártam. Nemcsak a postán. A felesége ruháit én hoztam el a tisztítóból. Odaadta a kocsija kulcsát. Megbízik bennem, a Mercedes kulcsát nekem merete adni, és akkor egy állat miket kiabál nekem. Nekem, aki rendesen nevelte a gyerekét, nekem, akinél tisztaság, rend van. Nekem, akinek jogosítványa van. Autót vezetek. Jól vezetek.

(Újból belekortyol a likörbe.)

Micsoda kis elegáns kosztümöt hoztam el a tisztítóból. Finom színe van neki, mogyorószínű. Én is csináltatok magamnak ilyeneket. Én csinosan járok. Anyám megtanított rá, mindig mondta: lányom, tiszta és ápoltság légy, és soha ne beszélj a múltról senkinek. Persze még azt is hozzátette: nekem se, lányom. Ami elmúlt, elmúlt, tette hozzá. Ami elmúlt, elmúlt.

Áh, néha hiányzik a falu, ahol éltünk. Magam sem tudom, miért. A nagy veranda. A nagy zenés bulik. Lajos harmonikázott, felnőttek, gyerekek táncoltak, énekeltek. Ott még senkinek sem volt autója. Talán most, ha arra járnék, ha még lakik ott valaki...

(Ledobja lábáról a cipőt. Feláll, másik székre ül.)

Persze volt ott más is. Igen. Soha nem felejttem el azt a tizennyolc éves lányt, akit a kútba dobtak. Beledobták. Visszabeszélt. A férfiaknak visszabeszélt. Rend volt ott, nem lehetett bármit mondani, mármint a nőknek, az asszonyoknak. A férfiaknak se mindnek. Lajos volt a főnök, ő diktált. Lajos volt köztük a legjobb táncos, a legjobb mulató.

Istenem, ha akkor nem szólalok meg, tán még ma is élne szegény. Nem akarta magához engedni Lajos unokaöccsét, a kis Lajoskát. Lajoska tizenhat éves volt. Gizinek kellett volna beavatni. Gizi szép volt, népszerű, sokbeszédű. Szerették. Ezzel élt vissza. Gondolta, ha ő nemet mond, nem lesz baj. Lajos már ugye játszott vele, ült előtte, úgy játszott vele. Gondolta Gizi, így már összekerültek, nem lesz gond.

A hátsó udvarban volt, vagyis van a kút. A kútból senki nem ivott. A kutat fatető takarta. Mellette betonkeverő. A betonkeverő mellett a budi állt. Áll? Oda jártunk ki. Télen is.

(Megissza a likört. Ismét teletölti a kis poharat. Feláll, az ásványvizet is az asztalra teszi. Tölt abból is. Leül az asztalhoz.)

Vajon most is budira járnak? Lassan félévszázada nem jártam ott. Nagy idő. És mégis, mintha tegnap történt volna.

Én már pesti vagyok. Hogy is szokták mondani... Én már városi polgár vagyok. Rendes fizetést kapok. Családom van, vagyis volt. Szegény férjem, Géza, már nem él. Anak is már négy éve, hogy meghalt. A lányom elköltözött. De mégiscsak vannak, voltak.

Ha Lajos megszólalt, és azt mondta: na, gyere a hátsó udvarba, akkor nagy csend lett a kertben. Éltünk ott húszan. Én még akkor kislány voltam, hétéves. Nem tudtam, mit is jelent a csend. Arra gondoltam, Lajos nagy ember, ha ő mond valamit, akkor az szent, hiszen mindenki félt tőle.

Cserfes lányka voltam. Szerettem a szavakat, ma is szeretem. Főnököm is mindig mondja: Csicseregjen, édes Sára.

Akkor a többiek sziszegtek, súgták Gizinek, hogy ne menjen hátra. Én ránéztem Lajosra, barna, meleg szeme csillogott. Kedvesen megismogatta Gizi vállát és kérdezte: na, akkor a kis Lajoskát beavatom az édenkertbe. Így mondta, édenkert. Azt se tudtam, mit is jelent az.

Gizi rázta a fejét, hogy nem. Kihúzta magát, szép kerek mellei domborodtak a mintás ruha alatt. És én akkor, ott álltam a verandán, néztem őket és megszólaltam. Gizi, ne félj: kiáltottam el magam. Gizi mosolygott, de láttam rajta, hogy feszült, hogy fél. Erre Lajos ismét feltette a kérdést: na, Gizikém, beavatom a kis Lajoskát az édenkertbe? Erre Gizi...

(Iszik a likörből, kezével a haját fésülgeti, mintha kócos lenne.)

Jaj, hát ne még. Ne – felelte.

Lajos intett Karcsinak, aki Lajos jobbkezének számított. Karcsi a nadrágzsebét fogta, nem láttam, mit keres benne, csak annyit láttam, hogy valami kemény tárgy dudorodik. Hátramentek. Anyám sírt. Gizi anyja falfehéren a falnak támaszkodott.

(Feláll, le föl sétál a szobában, végül megáll.)

Nyöszörgést, hörgést hallottam... Gizi halálhörgését hallottam... aztán egy nagy puffanást. Aztán a betonkeverő hangját. Mindenki némán várt. Egy-két férfi a pohárért nyúlt. Én akkor azt gondoltam, talán csak játék, talán csak

ijesztgetik Gizit. Talán csak... nem is hörgést hallok... Nem akartam felfogni, hogy mit hallok... miközben tudtam, hogy mit hallok.

(Megfordul, leül.)

Miért szólaltam meg?!

Én sosem lettem olyan szép, mint a Gizi. Én se vagyok csúnya, de Gizi nagyon szép volt. Én akkor meghaltam a Gizivel együtt. Én vagyok Gizi, bennem él. Anyámnak egyszer szóba hoztam, de a számra nyomta a tenyerét, és annyit mondott: csend.

Apám aznap dolgozott. Fél óra múlva az udvarból előrejött Lajos és Karcsi. Karcsi fehér inge a hasánál csupa vér volt. Feldúlt arccal lépett ki a hátsó udvart elválasztó kerítéskapun. Bement a házba, átöltözött. Lajos leült, inni kért. Karcsi kijött, kockás ingben, leült, töltött a pálinkából.

A többiek némán ültek, álltak. Gizi anyja beszaladt a szobájukba. Lajos nagyot kiáltott: Hol a harmonikám? Ma táncolunk!

Felesége rohant, hozta a harmonikát. Megszólalt a víg nóta. Szinte megsebesedett a fülem a muzsikától. Lajos kiáltott: táncoljatok!

Szinte mindenki táncolt. Kis Lajoska a legvidámabban.

Anyám tekintetét kerestem. Engem nézett. Vacogtam, pedig szép nyári délután volt.

És ez az állat, aki megelőzött, ilyet mond rám. Rám? Én már nem vagyok ilyen.

Lecigányozott. Azt kiabálta: te, cigánykurva, lágerben a helyed. Audit vezetett, öltönyben volt. Valami pénzes, fontos ember lehetett.

Nem, én már nem!

(Iszik, vizet is.)

Még ebben az évben Pestre költöztünk. Apám pék volt, könnyen elhelyezkedett. Anyám konyhán dolgozott. Leérettségiztem. Érettségim van. Akartam én továbbtanulni, de anyám azt mondta: lányom, ha egy nő sokat tud, abból csak baja lehet. Még ez is sok.

Sosem tudtam meg, anyám hány évet végzett az általános iskolában. Írni, olvasni tudott. Nem volt nálunk könyv, csak az éves kalendárium. Szüleim tartottak a tanult emberektől. Anyám mondta: minek tanulni, rövid az élet. Buta ember tanul könyvekből. Az élet az igazi tanító.

Rajtam nem látszik, hogy honnan jöttem. A lányomon pedig végképp nem látszik. Világos, majdnem szőke haja van. Szép fehér bőrű. Nekem is szép fehér a bőröm. Apám fajtája vagyok. Apám a faluban is pék volt.

Néha hiányoznak. Néha.

Mikor Pestre költöztünk, anyám és apám felszabadultabbak lettek. Dolgoztak, ettek, ittak. Nyaranta, ha mulattak, kivettek a nyári mosókonyhába, ott kellett aludnom.

Plédet kaptam, faasztal volt az ágyam, vastag takaróval lefedve. Megtanultam fázva, dideregye elaludni. Megtanultam az éjszaka hangjait. Megtanultam a madarak hajnali beszédét. Megtanultam, csendben emlékezni.

Apám nem volt cigány, magyar ember volt, és ő is viselte, hogy én nyaranta a mosókonyhában alszom egy faasztalon. Apám, ha kért valamit, és nem ugrottam időben, akkora pofont adott, hogy feldagadt az arcom.

(Feláll, le föl sétál.)

Istenem, azok a finom, friss, meleg zömlék, amiket hazahozott! De szerettem enni. Igaz, ők bent ettek, én kint a kertben, igaz, csak nyaranta. Ők ették a húst, én ettem a meleg zömlét. De szerettem azokat a friss, meleg zömléket, kifliket, kenyérsarkokat! Ma már nem sütnek a pékek ilyen finomat. Nem.

(Kimegy, pár másodperc múlva tálcát hoz be. Rajta vaj, tányéron gépsonka, két zömlé, hegyes paprika, kés. Leül, enni kezd.)

Ennél kisebb volt az a kés, amivel Gizi torkát elvágták... Biztosan a torkát vágták. Azért hörgött, mert a torkát vágták.

(Közben vajazza a kenyeret.)

Tudom, hogy apám mindent tudott és látott, de mégse tett semmit. Vagyis a mai femmel tudom.

Apám rokonait nem is ismerem. Csak annyit tudok, hogy apám a faluban született, és a szüleit korán elvesztette. Sose beszélt a szüleitől.

Egyszer kértem, hogy vigyen el a házukhoz, ahol gyerekeskedett. Azt mondta, már nem áll az a ház. Egyszer anyámat kértem, hogy vigyen el apám szülőházához, hadd lássam. Anyám megsimogatta a fejem, és közölte: Lányom, egyszer a kíváncsiságod és a cserfeséged visz bajba. Minek azt? Nincs ház, nincs múlt.

Csak kérdeztem tovább: ott is van kút? Anyám egészen lehajolt, szemembe nézett, éreztem testének erős szagát. De annyira örültem, hogy simogat, és a szemembe néz, hogy az sem zavart. Mondta: ott korbács volt. És én felbuzakodva, hogy anyám kedvesen simogat, még kérdeztem: és ott van beavatás?

Anyám felállt, nevetett, felszabadultan, könnyedén, mintha valami jó hír érte volna a fülét. Volt az asszonyoknak, férfiaknak egyaránt. Tehát? Nyögtem ki ezt az egy szót. Tehát az egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz, válaszolt anyám.

Vagyis? Kutakodtam én. Vagyis, nincs múlt, csak jelen. És akkor anyám, már voltam tizenöt éves, az ölébe kapott, és magához ölelt. Én szuszogtam. És akkor anyám mondta: ha nagy leszel és el akarsz érn valamit, élj a beavatás módszerével. Hirtelen megborongtam. Gizi szép arca, gyönyörű kerek melle, sudár alakja felelevenedett bennem. Ránéztem anyámra, de nem őt láttam, hanem Gizi szép ívű arcát, hosszú nyakát.

(Mire ezt elmondja, megeszik egy sonkás zsömlét.)

Aztán ismét anyámat láttam. Barna, kissé üveges tekintetét. Elfintorodtam, hogy éreztessem vele erős, kellemetlen testszagát, de nem jött zavarba. Hangom önkéntelenül élessé vált. Kérdeztem. És a lányokat miként avatják be az édenkertbe?

Anyám könnyed mozdulattal lependerített magáról, ismét nevetett, kacagott. Ez a nevetés, az a kacagás éles késként hatolt a fülembe, a lelkembe. Gizi halálhörgése sem volt ennél hangosabb. Anyám mondta, némelyiket úgy, mint a férfiakat, de csak némelyiket. Például a Lajos feleségét...

Anyám nem fejezte be a mondatot. Hirtelen némult el. Szeme feketén fénylett. Tanulj meg hallgatni, tanulj meg felejteni! Tanulj engedelmességet, ez az élet rendje! Nevelt anyám, majd bement a konyhába.

Érdekes módon tizennégy éves korom után már én is velük ehettem. Akkor már azt ehettem, mint ők. Kérdeztem anyámat... eddig miért nem. Csak, jött a válasz.

Szerintem félték a szomszédoktól, hiszen esténként kisettenkedtem, és Gábor bácsi-val szóba elegyedtem. Gábor bácsi velünk szemben lakott. Gábor bácsi kérdezte: Mit csinálsz itt a sötétben? Én meg válaszoltam: várom az éjszakát. Szólj anyádnak – kérte Gábor bácsi. Én meg eltűntem a mosókonyhában. Szerintem Gábor bácsinak köszönhettem, hogy végül bent aludtam.

(Tölt a likőrből. Táskájából kis cédulát keres elő.)

Itt van. Felírtam a rendszámát. Hiába előzőtt. Sikerült leolvasnom a rendszámát.

Magyar. Magyar rendszám.

(Megszólal a telefon.)

Szia.

(Szünet, hosszabb.)

Lányom, miért mondasz ezt? Már két hete nem láttalak. Gyere el...

(Szünet.)

Ne dolgozz olyan sokat! Férfjhez kellene menned. Divat ez a singliség, de mire jó. Nincs melletted férfi. Váltogatód a férfi...

(Szünet.)

Na jó, nem azért mondtam. Miért mondasz, hogy többet nem mesélsz el semmit. Én jól akarok.

(Szünet.)

Megelőzött egy állat. Majdnem felborultam a kocsival. Káromkodott. Ki se mondom, hogy mit mondott. Csúnyát mondott. Persze én is kiabáltam, hogy baszd meg. Bassza meg!

(Szünet.)

Nem kiabálok. Jól van, megnyugszom. Megnyugszom. Hogy csak jövő héten szombaton jössz? Hiszen ma csak kedd van. Ennyi ideig nem látlak?

(Szünet.)

Jó. Vigyázok magamra. Jó, utazz jól!

(Indulatosan leteszi a telefont.)

Nem is hiányzik, csak mondtam neki. Fölényes, mintha több lenne nálam. Persze, mert egyetemem végzett. Én mondtam, hogy nem tesz jót, ha egy nő sokat tud. Lemaradizott. Azt mondta, fölényesen: Anyám, te megmaradsz falusinak. Miközben ezt mondta, elnevette magát.

Géza pártolta az egyetemem. Imádta a lányát. Végül közöltem, ha felvesznek, hát jó, de dolgozz is!

A Szegedi Jogtudományi Egyetemre vették fel. Kollégista lett. A barátnője beszélte rá, hogy Szegedre jelentkezzenek. Küldtünk neki havi pénzt, hogy mégse nézzék ott le. Mégse nyomorogjon. Olyan jól tanult, hogy kedvezményeket kapott, nem is tudom, mi ezeknek a kedvezményeknek a nevük.

Lényeg, amikor Géza meghalt, a temetés után feljöttünk ide hozzám, hozzánk, mondtam Panna lányomnak: nekem már nincs pénzem. Nem szólt semmit. De nem is kért semmit.

Mégél ő azóta is. Diplomás ügyvéd. Doktorandusz-piktorandusza, vagy milye van neki.

(Kimegy, két üvegtállal jön vissza. A táliban apró csokoládék.)

Az élet maga a humor. Az élet gúnyrajz, és a gúnyrajzon mi röhögünk, sírunk.

Mivel foglalkozik az én Panna lányom? Mire specializálódott? A cigánybűnözés megelőzésére. Tanulmányokat ír ebben a kérdésben.

(Eszli a csokoládét, nevet, végül elcsendesedik. Vízet tölt a pohárba, iszik.)

Egyszer, jókedvemben, elmeséltem neki Gizi történetét. Mondtam, hogy a kolléganőm mesélte. Szörnyű hatással volt rá. Mondta, beleírja a tanulmányába, mint eklatáns esetet. Kérdeztem, mit jelent az eklatáns. Mondta, az eklatáns, az hatásos, meggyőző, kirívó.

(Összecsapja a tenyerét, a kanapéra ül, a dohányzóasztalra teszi cipőtelen lábát.)

Hát, erre én mondtam Panna lányomnak, hogy ez valóban hatásos, meggyőző és kirívó eset, de ne írja meg, mert a kolléganőmnek megígértem, hogy nem mesélem el senkinek. Kérdezte a lányom, hogy a kolléganőm cigány-e. Mondtam, nem hiszem. Mondtam, hogy a falujukban történt. Még hozzátettem, hogy a kolléganőm fél, mert ha kitudódik, hogy ő beszélt, tán még ő is a kútba kerül.

Panna lányom közölte, hogy nem szabad félni. Panna lányom mondta, őszintének kell lenni. Ha őszinték vagyunk, győz az igazság. Édes pofa. Doktorandusz-piktorandusz.

Anyám mondta jól, aki sokat tanul, butább lesz.

Őszintének kell lenni.

Sosem vittem el a falumba. Azt mondtam neki, mint apám nekem: meghalt ott mindenki, és már nem áll az a ház.

Mikor fölényesen beszél velem, rákiabálnék, hogy te is, te is, lányom...

(Visszamegy az asztalhoz. Iszik egy korty likőrt. A tükör elé áll. Kibúzza magát. Arcát sokáig nézi, majd forog a tükör előtt.)

Meg nem mondaná senki. Kivéve ezt a mai állatot. Kivéve őt.

(Visszaül az asztalhoz.)

Panna lányom azt mondta, jó, akkor megírja a történetet úgy, hogy a falusi környezet megmarad, de a lány holtestét nem kútba dobják, hanem elrejtik a szalmakazalban. Javasoltam Panna lányomnak, hogy úgy írja meg a tanulmányt, hogy a lányt megölik, és bedobják a budiba, a szarba. Az mégiscsak hitelesebb, hiszen a szalmakazalban bárki megtalálhatja, nem

is beszélve arról, hogy addig el kell cipelni a hullát, a vérző hullát. A cigány ravasz ember, nem hülye. Meg fáradt is, hol van a szalmakazal a hátsó udvartól. Panna fennakadt a hátsó udvar kifejezésen. Kérdezte, mit jelent a hátsó udvar. Érzékletesen elmeséltem neki, sőt, még hozzátettem, hogy a mi falunkban is láttam ilyet. Ettől megnyugodott, hogy tanulmánya végképp hiteles lesz.

Én kérdeztem, hogy mi a tanulmány célja, mit ér el vele? Leírja, és? Hát lesz konklúzió, mondta. Kérdeztem, mi az a konklúzió. Panna mondta, a konklúzió a következtetés, tanulság.

És ez esetben miként fejezed be dolgozatodat, érdeklődtem. Panna rágyújtott. Rengeget dohányzik. Szóval beleszívott a cigarettába, és közölte: a konklúziója az, hogy akik ezt látták, ugyanolyan vétkesek, mint az elkövetők, mert jelenteni kellett volna a rendőrségen. Én felkacagtam. Kértem, ne bagózzon nálam, mert nem bírom a dohányfüstöt. Ő úgy tett, mintha meg se hallaná, és szívta tovább a cigarettát.

Hogy felnevettem, az idegessé tette, kizökkentettem magabiztosságából. Végül elnyomta a cigarettát, és még hozzáfűzte: hát, igen, a bosszú... talán ezeknek a gyilkosoknak vannak barátaik, és akkor bosszút állnak. Ez a vendetta, mondta ő. Én közbeszóltam, nem a vendetta volt, hanem a Lajos.

Anyám, a vendetta vérbosszút jelent, miket beszélsz! Ki az a Lajos?

A Lajos?, kérdeztem vissza. A Lajos a gyilkos, ő a vendetta, ő a vérbosszú, ő az isten. Vagy az ördög? A végén már kiabáltam. Panna odajött hozzám, átölelt, és simogatta a fejem, közben beszélt.

Nem baj, anyám, hogy ilyen egyszerű ember vagy. Most tanultál egy-két idegen szót. Most okosabb vagy, mint annak előtte. Örülsz neki? Örülj neki. Egészen átélted a történetet. Szeretlek, nyugodj meg.

Én türtem a simogatást. Vagyis, kicsit el is érzékenyültem, miközben hányingert kaptam attól a kifejezéstől, hogy én egyszerű ember vagyok. A kettős érzés egy pillanatra elnémított. Végül lefejtettem magamról Pannát.

Leültem, ide az asztalhoz, mint most egymagamban, és közöltem vele: többet nem gyújthatsz rá a lakásban, és szerintem te tanulsz tőlem, és nem én tőled. Aztán még hozzátettem: én magyar ember vagyok, minek nekem az idegen szó.

Hát ez az, én magyar vagyok. Én magyar vagyok? Magyar, az atyáúristenit neki. Ha kilépek az utcára, ha bemegyek a munkahelyemre, akkor én magyar vagyok. Ha itthon vagyok egyedül a gondolataimmal, az érzéseimmel, akkor cigány vagyok. Egy kikupálódott cigány, aki már magyar polgár. Ha tévét nézek, és látom a cigánybűnözést, akkor azt mondom, én már nem. De nincs vége a mondatnak. Én már nem...

(Ismét csokit eszik.)

Pannának álmában sem fordul meg a fejében, hogy talán ő is.

Mikor látok a tévében cigány költőt, politikust, képzőművészt, akkor büszkeség tölt el. Arra gondolok, na, hát mégiscsak sikerül. Leszünk valakik!

(Elhúzza a száját, gúnyosan mondja.)

Leszünk valakik? A lányom beszél angolul és franciául. Egyszer csörögött a mobilja, éppen ebédeltünk, angolul beszélt. Büszkeséggel töltött el, akkor arra gondoltam, nem is baj, ha néha fölényes. Vagyis lehet, hogy nem is fölényes, csak én érzem így. Túldimenzionálok dolgokat. Ezt a kifejezést is tőle tanultam.

Ha unokám lesz, nem adok majd húst neki. Idehozza, mert akkor biztos jobban ráér majd. Hát én megteszem, majd eszem húst, ő meg zsömlét.

(A második zsömlét keni vajjal, sonkát tesz rá, eszik.)

Egyszer vettem egy rúd téliszalámit, és elrejtettem a fűszertartók közé. Egyedül ettem, Gézának és Pannának vajas kenyeret adtam. Mondtam, hó vége van, spórolni kell. Megettem a fél rúd téliszalámit, aztán megsajnálta őket. A másik feléből adtam nekik is.

Tetszett a játék. Na, mondom, így ettek a szüleim. Vastagon szeltem a szalámit, kevés kenyérral ettem. Titokban.

A szüleim nem csináltak titkot abból, hogy ők húst esznek, én meg csak zsömlét. Apám mondta, majd egyszer te is kapsz belőle.

Egyszer, mikor aludtak, belopakodtam a konyhába, és lecupákoltam a húsos csontokat. Mai napig lecupákolom a csontról a húst.

Anyám nem vert soha, ha apám ütött, kiment a kertbe, hogy ne hallja. Nem védett meg.

Panna nem szerette őket. Néha átvittem hozzájuk, hogy vigyázzanak rá. Szótlanul ült, mikor érte mentem. El kellett mesélniük, mit adtak neki enni. Szerintem nem hazudtak, hiszen a végén már én is kaptam rendes ételt.

Öregségükre felhagytak az ivással.

Nekem nincs barátóm. Nincs. Néha csevegünk bent, főleg Klárával, a kézbesítővel, de inkább a benti dolgokról. Hogyan legyen barátom? Ennyi titokkal? Gézával se sokat beszélgettünk. Csendes ember volt. Sötétben szeretkeztünk, és röviden. Nem lehet ráfogni, hogy élénk fantáziája lett volna.

Egyszerű ételeket evett. A focit szerette. Akkor sört ivott, és felélénkült. Ha felélénkült, káromkodott is. A meccs után ismét elcsendesedett.

Kovács, az nagy franc, fene egye a pofáját. Ő aztán szereti a jót, az édenkertet.

Majdnem kirúgott, nem ment a gépelés. Akkor anyám intelme jutott eszembe. Elvittem az édenkertbe. Azóta nevez az ő titkárnőjének, miközben nem sok munka hárul rám. Van külön szobám, benne íróasztal. Még telefont is kaptam, azon hív, ha kellek.

Külföldre járok én is, nem csak a lányom. Kovács visz magával. Fél éve Olaszországban voltunk. Kapok külön szállodai szobát. Átjön, majd otthagy.

Átjön és otthagy.

Milyen nagydarabok ezek az olasz nők! Úgy néznek ki, mint a falumbéli asszonyok, nagyhúsúak, sötétek, hangosak. Meg is néztek ott engem a férfiak. Szép, filigrán alakom tetszett nekik.

Kovács egyszer ottmaradt a szobámban. Kérdezgetett, hogy hol születtem, kik a szüleim. Éreztem, mire kíváncsi. Szűkszávú voltam. Sztetterpeszkedve ült a szállodai fotelben, dohányzott, ivott, de nem volt részeg. Éreztem, hogy szán, vagyis rosszul fejezem ki magam. Éreztem, hogy érez irántam valamit, de mégse meri magának bevallani.

Soha nem csókolt szájon, de akkor mondta, hogy csináljuk rendesen, hogy ő is... Zavartan ültem a másik fotelben, combjaimat egészen összeszorítottam. Olyan érzésem volt, mintha szürke háló vonna körül, ami nem engedi a testemet mozogni. Merevségemtől rosszkedvű lett. Megitta a konyakot, elnyomta a cigarettáját, és átment a szobájába.

Elment, kinyitottam az ablakot, kiszellőztettem. Könnyes lett a szemem. Arra gondoltam, talán szeret a Kovács, csak nem meri kimondani. Miután kiszellőztettem, álltam az ablaknál, néztem ki. Félni kezdtem. Mi lesz, ha kirúg?

Bekopogtam hozzá. Valamilyen idegen nyelven kiabált ki. Én annyira megijedtem, hogy visszafutottam a szobámba.

(Tölt magának a likőrből, iszik.)

Talán, ha akkor magyarul szólal meg, én is megszólaltam volna. Áh, jobb ez így. Én is adok, ő is ad. Mindig jutalmat kapok. Annyi a fizetésem, mint az igazi titkárnőnek, pedig ő diplomás és nyelveket beszél. Ő csak érezze, hogy adnia kell!

Mi az élet: evés, ivás, szex.

Egyszer, még lánykoromban olvastam egy szerelmes regényt. Két fiatalról szólt, akik szerették egymást. Emlékszem, a regényben minden szép volt, a lány, a fiú. Velencébe mentek nászútra, és örök hűséget fogadtak. A végén a lány meghalt autóbalesetben, és a fiú utána ment a halálba, öngyilkos lett. Micsoda regény! Az író nem hagyta őket boldogan élni. Na, mi a konklúzió? Na, mi? Hogy az író sem hitt az örök boldogságban. Nem tudta elviselni, és megölte őket. Meg is fogadtam, többet nem olvasok, ennél én sokkal jobb történeteket tudok kitalálni.

Gizi, ha élne, biztosan barátnők lennénk. Szeretnénk egymást. De könyörgöm, mi a szeretet? Mi? Hogyan lehet őszintén szeretni, ha az ember élete titokzatos. Titkokkal teli.

Anyám, mikor meghalt, sírtam. Apám, mikor meghalt, nem sírtam. Szerettek? Szerettem őket? Megszülettem. Megszülettem és a gyerekük lettem. Úgy éltek, mint az állatok. Aztán megöregedtek, és próbáltak normálisan élni. De sosem kértek bocsánatot. Sosem láttam rajtuk a megbánást.

Egyszer ültem a falunkban a verandán, hatéves lehettem. Hallottam a férfiak beszédét. Ők nem vettek észre.

Egy fiút sajnáltak. Meg kellett tennünk, mondta Karcsi. Nem sokat szenvedett, tette hozzá Lajos. Mennyit néztük a házat. Nagy bevételünk lett, arany, ezüst és készpénz. Váratlanul hazajött az iskolából. Őt hétig figyeltük a házat, méltatlankodott Karcsi. Ügyesen csináltad, a nyaki csigolya hamar roppan. Nem érzett semmit.

Nyaki csigolya hamar roppan! Az a hatéves kislány ámulva nézte őket, és semmit nem értett belőle. Már kamasz voltam, mikor rájöttem, hogy én akkor mit is hallottam.

Sose dolgoztak. Néha eltűntek hetekre, aztán megérkeztek, és volt harmonikás mulatozás, evés, ivás.

De anyám és apám tudták, hogy hol élnek, mi történik! Igaza van a lányomnak, aki ezt átéli, olyanná válik, mint ők.

Ami a legszörnyűbb, hogy én ezeket az embereket szerettem, családomnak tekintettem. Lajos az unokabátyám. Mindig gyöngéden simogatott. Mindig adott csokit, cukrot. Szeretett engem.

A lányomnak van igaza, bűnös, aki részese a bűnnek. Igaz, én gyerek voltam. Ha Gizi életben marad, vajon olyanná vált volna, mint ők? Nem, Gizi nem. Gizi eljött volna, mint mi.

Habár ez olyan mese, mint az íróé, aki megölte a boldog szerelmespárt. Továbbírom Gizi életét. Őt akarom szeretni. Nem is őt szeretem, hanem azt a kislányt, aki akkor azon a nyári késődélutánon vele halt. Halálhörgése megölt bennem valamit. Sokszor meg akartam fogalmazni, hogy mit... A szeretetet? A hitet? Nem, azt a kislányt, aki akkor voltam. Akkor jöttem rá, fogtam fel, hogy én hova is tartozom.

Géza féltékeny volt a főnökömrre. Nem szerette, ha utazom. Mindig a hátam mögé állt, nézte, miket pakolok a bőröndömbe. Szóvá tette, hogy milyen csinos ruhákat viszek magammal. Érveltem, hogy én is delegálok, és nekem is elegánsnak kellennem. *(Csokit eszik, a tükör elé áll, nézegeti magát, majd leül a kanapéra.)*

Lebuktam. Amikor Németországba utaztunk, Géza különösen ideges volt. Nyár volt, szerette volna, ha hazautazunk az anyjához. Mondtam, menjen egyedül, vagy várjon egy hetet. Egy hétre mentünk. Géza kérdezte, miként szoktunk megszállni. Méltatlankodtam, micsoda kérdés! Mondtam, egy szállodában. Kaján vigyorral kérdezte, hogy tán nem egy szobában alszunk. Mérgeesen kikértem magamnak. Elutaztam a Kováccsal.

Száz szónak is egy a vége, felhívta a szállodát, és a főnökömet kérte a telefonhoz. Én vettem fel a telefont. Kovács éppen zuhanyozott. Beszélhettem neki, hogy éppen dolgozunk, sőt, hogy megerősíti a főnököm. Kijön a fürdőszobából, és majd ő jól leteremti, hogy telefonálgat. A fülembe csapta a telefont.

Hazajöttem, persze nekem állt feljebb, de tévedtem. Géza, aki soha nem ütött meg, soha fel nem emelte a hangját, úgy elvert, hogy szabadságot kellett kérnem. Lila-zöld volt a szemem alatt. El is estem. A combom is megütöttem.

Mondtam, ha Panna hazajön, egy életre megutál téged. Nem jön haza, mert kértem, hogy a nagyihoz menjen aludni, tudtam meg.

Előre kitervelten agyonvert. Nem kérdezett semmit, csak ütött. Szörnyű állapotba kerültem. Kovácsnak persze nem meséltem el, mert félttem, hogy megijed. Nem szereti a zűrös ügyeket. Azt hazudtam, hogy Panna beteg.

Lassan rendbe jöttem. Panna egy hétig a nagyiéknál aludt.

Géza sosem kérdezett. Fél évig alig beszéltünk. Ettünk, ittunk, ő lent aludt a műhelyben egy ócska sezlonon. Panna kérdezte, mi történt. Mondtam, minden férfi hülye. Apád se kivétel.

Csak hát én akkor elgondolkoztam. Vajon Lajos, ha itt lenne, mit tenne. Megölné. Elvágna a torkát.

Megnéztem a műhelyében a tisztítószereket. Az egyik vegyszeres flakon nevét megjegyeztem. Vettem belőle. Külön főztem neki kávé. Minden nap egy cseppet tettem a kávéjába. Hízkeltem, kértem, jöjjön fel a házba. Feljött. Élvezte a hízelkedésemet. Gyöngédebb voltam az ágyban, mint eddig. Fél év után fájni kezdett a gyomra. Nem ment orvoshoz. Várt. Egyre jobban fájt a gyomra. Kidobtam a vegyszert. Már nem csöpögtettem a kávéjába.

Végül csak elmentünk az orvoshoz. Gyomorrákot állapítottak meg. Megműtötték. Az orvos megmondta, menthetetlen. Én nem szóltam neki. Egy évig élt még. Ült a kertben, csendben. Mondtam, rendbe jössz. Mosolygott. Egyre soványabb lett. Pannát hiányolta, ő akkor már Szegeden élt. Volt, hogy két hónap is eltelt, és nem jött haza. Kórházban halt meg. Tessék, ennyi egy élet.

Sose voltam belé szerelmes. Szegény kis falusi asztalos és autószerelő lett a lányom apja. Két szakmát is tanult. Anyám akarta, hogy hozzámenjek, merthogy két szakmája van, és becsületes, egyszerű ábrázatú.

Tessék, nemcsak a Lajos, én is tudok ilyet. Szép temetést rendeztem. Panna sírt. Büntudata volt, hogy ritkán látogatott haza.

Lementem a műhelyébe, a szögesládájában találtam ötszázezer forintot. Elutaztam Bécsbe. Vettem magamnak egy kiskosztümöt, Pannának Mozart csokoládét.

Persze, neki az édenkertet sosem mutattam meg. Néha eszembe jut. Látom őt, ahogy befekszik az ágyba, és a keze már a tévé távirányítóján. Látom, ahogy kapcsolgat, és keresi a sportközvetítéseket. Úgy csókolt meg, hogy a foga a számban volt. Spród ölelése nem tett boldoggá.

Vajon a lányom egy ilyen esetet miként göngyölné fel?!

Az orvos rájött, hogy valami vegyszer árthatott neki, kérdezte is, hogy milyen anyaggal dolgozik. Géza rendesen felelt.

Kár, hogy az istenek nem fociznak. Ha fociznának, Géza nem unatkozna. Egyszer elképzelttem, hogy Panna meghal, mint a szerelmes regényben a lány, autóbalesetben. Rájöttem, nem sírnék sokat.

Ha nem jön, ideges vagyok, ha itt van... áh, azért annak örülök. Nézem az arcát, nézem zöldesszürke szemét, figyelem, amiket mesél, és egy idő után fölsikít bennem egy kislány, és beszélne a múlttól.

Mióta egyedül élek, rászoktam arra, hogy magamban beszélek. Vigyázni kell! Múltkor a buszon ültem, beleéltem magam a saját történetembe, és hangosan kimondtam a szavakat. Persze észbe kaptam, elhallgattam.

Kovács, mikor megtudta, hogy özvegy lettem, pénzt utalt nekem.

Egyszer, kislánykoromban a mosókonyhában feküdtem. Hideg nyári éjszaka volt. Ők bent ittak. Nem kaptam vacsorát. Az éhség nem hagyott aludni. Óvatosan odalopódtam az ajtóhoz, óvatosan lenyomtam a kilincset, óvatosan besurrantam a konyhába. A tepsí tele volt fokhagymás sülttel. Kivettem egy húst, mohón megettem. Megláttam a becsomagolt kenyeret. Óvatosan letörtem egy darabot, belemártottam a zsírba, apám jött ki. Felkapcsolta a villanyt, észrevett. Te kis fölösleg, mit keresel itt? Üvöltött. Részeg szeme kidülledt. Lenyeltem a falatot, négykézláb az ajtó felé osontam. Belém rúgott. A hátamba. Éreztem, hogy megrepedt a bordám. Reszketve rohantam vissza a mosókonyhába. Vacogva ültem, a hátam sajgott a fájdalomtól. Apám nem jött utánam. Az ételtől szomjúság gyötört. Koromsötét volt, már bent sem égették a villanyt. Kisettenkedtem, ittam a kerti kútból. A lepedőből lehasítottam egy keskeny darabot. Bevizeztem, beborogattam a hátam. Már világosodott, mikor végre elaludtam.

Arra ébredtem, hogy fáj a hátam. Duzzadt volt, a jobb karomat alig tudtam mozgatni. Ott ültek a kertben. Reggeliztek. Apám adott egy zsömlét. Apám kérte anyámat: mond-

jad neki. Anyám ivott a tejből, a kalácsot vastagon vajazta, és megszólalt: ha még egyszer lopsz, a budiban végzed, mint szegény Jóska, aki engedetlen volt. Fáj a hátam, mondtam, vagyis inkább súgtam, és beleharaptam a zsömlébe. Majd elmúlik, közölte apám, és rám ripakodott. Menj vissza a helyedre! Idegesítesz!

Visszamentem. Felkúsztam az asztalra. Bal oldalamba feküdtem, így nem láttam semmit, csak a mosókonyha kopott falát.

Szarban végzem, gondoltam, és megfogadtam, soha nem fogok senkit szeretni, mert az az érzés nincs is a valóságban, csak egy szó. Olyan kifejezés, mint a budi, zsömlé, hús, víz, jelent valamit. Valami dolgot behatárol. A vizet, a budit, a zsömlét, a húst meg tudom fogni, érinteni, de a szeretetet nem. Az megfoghatatlan, nem létező.

Elaludtam. Arra ébredtem, hogy sötét van. Végigaludtam a napot, az estét. Felültem. A hátam fájt, bevizeztem a lepedőcsíkot, beborogattam a hátam. Már nem sajtott a jobb karom. Láttam, bent már sötét van. Nem tudtam, hány óra lehet. Nem tudtam, csak a bal oldalra feküdni, a hátamra végképp nem. Ücsörögtem. És akkor azzal vigasztaltam magam: én élek, nem úgy, mint a Gizi.

(Csöngetnek.)

Na, ez ki lehet?

(Kimegy. A lányával jön vissza. Panna magas, vékony nő. Farmert és bő fekete trikót visel. Világosbarna haja rövid. Lábán saru. Kezében virágcsokor, vállán nagy fekete táská. Asztalra teszi a virágot, a táskából bondbont és egy elegáns üvegű likőrt vesz elő.)

Panna: Már attól félttem, hogy elmentél valahova. Annyira ideges voltál a telefonban, hogy meggondoltam magam.

(Megöleli az anyját, hosszan. Az arcát puszilgatja.)

Szeretlek, tudod.

Sára: Tudom. Gyűlölöm azt az audist. Ül le! Éhes vagy?

Panna: Kicsit.

(Sára kimegy a tálcával. Közben bekiabál.)

Sára: Van tegnapi lecsó. Megmelegítem?

Panna: Az jó, igen.

(Leül az asztalhoz, a bondbontból elvesz egy szemet. Tölt az ásványvízből, iszik. Sára jön, tálcán egy tányér lecsó, és két szelet kenyér. A lány enni kezd.)

Sára: Miért nem telefonáltál, hogy jössz? Telefonáltál, hogy nem jössz. Ez jellemző rád. Azt se tudod, mit csinálsz. Vagy megszólalt a lelkiismereted?

(Panna bólogat, miközben eszik.)

Ne aggódj, anyád olyan, mint a macska, talpra esik. Csak nem gondolod, hogy egy állat engem tönkretesz...

Panna: Jaj, hát nekem is szoktak kiabálni, káromkodni. A férfiak imádják a nőket cikizni, főleg, ha vezetnek. Én soha nem teszek rájuk megjegyzést. Vigyorgok, ha szemetek. Azzal tudod őket felidegesíteni, ha látják rajtad, hogy nyugodt maradsz.

(Sára kezébe veszi az asztalon lévő cédulát. Nézegeti.)

Sára: Felírtam a rendszámát. Te ügyvéd vagy, bejáratos mindenhova. Tudd meg, hol lakik!

Panna: Minek?

Sára: Csak. Csak, hogy névvel, címmel együtt tudjam a búsba küldeni.

Panna: Gyűlölet van benned. Nagyadag gyűlölet.

Sára: Nagyiéknál neked jó sorod volt? Mondd, de őszintén!

Panna: Hogy jönnek ők ide? Már nem is élnek. Ne haragudj, de én már nem is emlékszem rájuk. Talán arra, hogy bűdös volt az agyнемű. Nem szerettem ott aludni. Egész nap a kertben játszottam. A kertet szerettem.

Sára: Jó, jó... nem is értem, de ma rájuk gondoltam.

Panna: Sokat vagy egyedül.

(Megette a lecsót. Iszik a vízből.)

Nem teszed vízbe a virágot? Hoztam bondbont és likőrt is.

(Sára feláll, kimegy a virággal, vázába teszi. Visszajön. Felbontja a bondbont. Pannát kínálja.)

Rágyújtanék. Engedd meg!

Sára: Nem. Bírd ki!

(Panna kezébe veszi a cédulát. Nézi.)

Panna: Te klassz nő vagy. Te már túlszárnyaltad a szüleidet. Te már vagy valaki.

Sára: Ajaj! Mi van, lányom, mit akarsz bejelenteni? Virág, bonbon, váratlan látogatás.

Panna: Remélem, örülni fogsz. Megpályáztam egy párizsi munkát. És meg is nyertem. Két hónap múlva Párizsba megyek dolgozni. Háromszor annyit fogok keresni, mint itthon. Persze, téged nem hagylok el. Minden hónapban kijössz hozzám, majd én fizetem a repülőjegyet. Persze én is hazajövök. Mondd, hogy örülsz!

Sára: Örülök.

(Mosolyog, nyugodt. Kimegy, hamutartót hoz be.)

Gyúts rá!

Panna: Kösz, de klassz vagy. Mi ez a nagy változás?

Sára: Kérlek, ha örömet akarsz szerezni, tudd meg, kié ez a rendszám.

Panna: Hát jó.

(A táskájából előhalássza a mobilját. Telefonál.)

Szia. Ne haragudj, de van egy rendszám, kellene a pasas neve, címe. Feljelentés érkezett, baleseti kihágás.

(Szünet.)

KKL. 698.

(Szünet.)

Oké, kösz. Szia. Jó.

(Az asztalra dobja a telefont, táskájából cigarettát és öngyújtót vesz elő. Rágyújt.)

Sára: Kivel beszéltél?

Panna: A kerületi rendőrfőnökkel. Visszahív. Életem legfontosabb eseményét, sikerét bejelentem, és te egy hülye rendszámmal vagy elfoglalva.

Sára: Azt mondtad a telefonban, hogy holnap utazol.

Panna: Igen. Mehetnék, de mégse holnap megyek. A kollégám megy holnap. Aláírom a szerződést. Megnézem az irodát. Elintézem a lakást. A lakást ők fizetik. Hasonló munkám lesz ott, mint itt. Párizs, szívem csücske. A franciám mindig jobb volt, mint az angolom.

Sára: Majd összeszedsz ott valakit, férjhez mész, és francia lesz az unokám. Nem megyek én oda ki. Nem zavarlak, gyere te.

Panna: Itthon sokan vagyunk ügyvédek, kevés pénzzel.

Sára: Hát ez igaz...

Panna: Nincs hideg ásványvíz?

(Sára kimegy, behoz egy lehűtött ásványvizet. Megszólal Panna telefonja.)

Igen. Szia.

(Szünet, közben a táskájából tollat vesz elő. És ír a cédulára.)

Köszönöm.

(Szünet.)

Felírtam. Kösz. Majd benézek. Szia.

(Anyja elé tolja a cédulát.)

Sára: Kerekes Gyula. Budapest, II. kerület, Hosszú utca 15. Kerekes. Egy kereked hiányzik.

Panna: Ígérd meg, hogy nem mész oda és nem balhézol. Ne csinálj ügyet!

Sára: Én, oda! Soha. Ígérem, nem megyek oda. Legközelebb, ha látom, kikiabálom a nevét és a címét. Ráijesztek.

Panna:

(Nevet.)

Kevés esélyed van rá, hogy újból találkoztok. De hát, ha ez megnyugtat.

Sára: Hány évre méész ki?

Panna: Nem tudom. Öt évre szól a szerződés. Öt év nagy idő. Szeretem ezt az országot, de mégis, Párizs az más. Sok munkám lesz.

Sára: Tehát ritkán fogsz hazajönni.

Panna: Azt hittem, hogy zsörtölődni fogsz.

Sára: Én? Ugyan! Minek? Jössz, örülök, nem jössz, várok.

Panna: Menj férjhez! Csinos vagy. Nincsenek barátaid, az a baj.

Sára: Te nekem ne beszélj a házasságról! Van egy-két kollégám, akikkel jól elbeszélgetek. *(Feláll. A cédulát a polcra teszi. Pannának is tesz az asztalra likőrös poharat. Tölt abból a likőrből, amit a lánya hozott.)*

Koccintsunk!

Panna: Ez meggylikőr, a legfinomabb. Még fél éve hoztam Olaszországból. Neked tartogattam.

(Állnak, koccintanak, isznak, leülnek.)

Még két hónap, addig sokat találkozunk. Van egy nagy vágyam. Egy régi titkos vágyam... Szeretnék veled elmenni a faludba, oda, ahol születted, oda, ahol még a szüleid éltek.

Sára: Már nincs ott a házunk.

Panna: Nem baj. Hol is van, Kaposvár mellett egy kis faluban?

Sára: Nem, nem ott.

Panna: Nagyi mondta, hogy Kaposvárról még busszal kell menni.

Sára: Ja, ja, hogy úgy!

Panna: Zörke. Milyen kedves nevű falu, Zörke.

Sára: Már nincs is Zörke, valamivel egybeolvadt. Meg nem mondom, mivel! Te buta lány, minek akarsz odamenni, oda, ami már nincs.

Panna:

(Ismét rágyújt.)

A nagypapi is zörkei.

Sára: És ha én nem akarok menni?

Panna: Akkor elmegyek egyedül.

Sára: És ha én arra kérlek, hogy várd meg, hogy várd meg, amikor én akarok, amikor én döntök?

Panna: De most van két hét szabadságom.

Sára: Készüljél a párizsi utadra, és várd meg anyádat, várd meg anyád akaratát, kedvét, vágját...

Panna: Jó, jó. Ne légy ideges. Várok. De gondold végig, hátha mégis megjön a kedved. Különben sem tudok nélküled elmenni, mert nem találom a térképen Zörkét. Te tudod, hol van.

(Sára önt a likőrből.)

Ez tényleg finom. Finom. Amikor írtam a tanulmányom, és segítettél... Tudod...

Sára: Tudom.

Panna: A Gizi esete. A hátsó udvar, a kút. Soha nem felejttem el az arcod. Megkeményedtek a vonásaid, a szemed elsötétedett. Beszéltdél, és közben a lelked elrepült egy idegen helyre, talán a hátsó udvarra. Szerintem te ezt láttad, szerintem a falutokban történhetett, csak titkolod. De miért titkolod?

Sára:

(Hangja kemény.)

Miket beszélsz? Nem igaz. Agyadra ment a saját szakmád, már az anyádban is kételkedsz! Micsoda dolog!

Panna: Nem. Ne érts félre. De nagyi, azzal a nagy barna üveges szemével... Szép arcú volt ő, de úgy nézett ki, mint Fellini Amarcordjának nagykeblű asszonyai.

Sára: Ki az a Fellini? Nem valami olasz?

Panna: De.

Sára: A nagy ükapja olasz volt. Olasz borász. Délvidék parasztja. Csak ide nősültek. Ezek a húsos... nagytestű asszonyok... ezek az... olaszok.

Panna: Érzem én, magamon is. Heves tudok lenni, no persze a végén mindig az eszemnél vagyok. Szerintem külsőleg apámra, de természetre rád hasonlítok. Te erős vagy. Én is erős vagyok.

Apámmal is mennyit törődtél, mikor kiderült, hogy rákos. Bánt, a mai napig bánt, hogy nem tudtam hazajönni. Utolsó évem volt.

Sára: Ne aggódj, amikor én halok meg, akkor már Párizsban leszel!

Panna: Hogy mondhatsz ilyet! Fiatalos vagy. Nem. Nem hanyagollak el téged soha.

(Kuncog. Rágyújt. Tölt a likőrből. Kuncog, elhallgat, mélyen anyja szemébe néz.)

Sára: Mít kuncogsz?

Panna: Ha hiszed, ha nem, én sokszor gondoltam arra, szóval sokszor gondoltam arra, hogy nagyí révén van bennünk egy vonóval. Én nem bánám, csak tudjam. Szóval nem egy vonóval vagyunk érdekebbek, hanem az ükapám olasz borász volt?

Sára: Lányom, az agyadra ment valami. Te mindig mindenben kuktakodsz. Te mindent kétségbe vonsz. Te fantáziálsz. Neked nem is ügyvédnek kellene lenni, hanem meseírónak. Vagy regényírónak. A regényírók imádják a váratlan fordulatot.

Panna: De ha az embernek az ükapja olasz borász volt, arra büszke, mesél róla. Viszont ha egy vonóval van benne több, arról inkább hallgat.

Ti nehezen beszéltek a múltról. Nagyiból se, papiból se lehetett sokat kihúzni. Régen volt, igaz se volt, én már arra sem emlékszem, merre is van a mi falunk, mondta nagyí, és kizavart a kertbe. Te meg nem érsz rá, pedig elutazhatnánk jövő hét végén. Keresünk ott szállást. Körülnézünk.

Sára: Miért nem hagyod abba ezeket a zöldségeket?

Panna: Az évfolyamtársam, kollégám, zsidó. Egyszer az irodában többed-magunkkal a politika ürügyén beszélünk a magyar zsidóságról. Ő hallgatott. Bosszantott, hogy meg se szólalt.

Sára: Buta lány. Az évfolyamtársad magyar ember. Itt született?

Panna: Itt.

Sára: Akkor miért kell ezt külön kihangsúlyozni, hogy zsidó. Most te bemész az irodába, és közlöd a többiekkel, hogy... olasz vér csörgedezik az ereidben? Nem. Magyar vagy. Vagy elmeséled, hogy kétségek gyötörnek, hátha cigány vagy? Hogy anyád cigány! Ki vagyok én? Mik vagyunk?

(Üvöltve beszél.)

Panna: Persze, magyarok vagyunk. Igen. De mi most őszintén beszélgetünk. Kimondhatom, amit érzek.

(Megszólal a mobilja. Felveszi, telefonál.)

Anyámnál vagyok. Jó, jó, de mégis felugrottam.

(Szünet.)

Gyere nyolcra. Addigra otthon leszek. Szia.

(Leteszi a telefont.)

Sára: Ki volt az?

Panna: Karesz. Feljön nyolcra.

Sára: Még megvan? Múltkor azt mondtad, hogy szakítottatok.

Panna: Megvan, de szerintem nem sokáig. Ha megtudja, hogy Párizsba megyek, megüti a guta. Irigyelni fog. Irigy. Jó fej, de irigy. Okos, de nem ambiciózus. Egyébként nem is beszél nyelveket, vagyis egy kis angoltudása van. Van egy ügye, de azt sem kezeli jól. A konzul fia narkós, és narkósan megerőszakolta a húgát. A lány elment a rendőrségre.

Sára: Elárulta a testvérét?

Panna: Igen. A konzul hazajött. A lány visszavonta a feljelentést. Nyomott egy család. Nehéz eltusolni, már mindenki tudja, legalábbis a szakmában. Ezek a konzulok utazgatnak, a gyerekek vagy egyedül vannak, vagy mennek velük. Cigányélet.

Sára: Majd a te gyereked is így végzi. Karesz el akar venni?

Panna:

(Feláll, táskáját a vállára teszi. Megöleli az anyját.)

Igen. Szeretem, de nem tőle akarok gyereket. Ráérek harmincéves koromban a házasságra és a gyerekre gondolni. Te leszel majd a világ legaranyosabb nagymamája.

Sára: Hagyj engem békén!

(Kivonja magát az ölelésből.)

Jövő héten hívj!

Panna:

(Mennek kifelé.)

Utazunk?

Sára: Most nem. Talán, ha egyszer hazajössz Párizsból, meggondolom magam. Tudod, mit! Jövő nyáron elutazunk. Rendben?

Panna: Ha ennyit vártam, kibírok még egy évet.

(Sára jön be. Feldúlt. Rácsap az asztalra. Kiabál.)

Sára: Ez nem normális. Agyamra megy.

(Nyafogva utánozza a lányát.)

Talán van bennünk egy vonóval. Anyád picája... te. Nem vállalja, hogy zsidó. Persze, majd bemegy, és mondja. Jó napot, zsidó Gedeon vagyok, miben lehetek a szolgálatára. Ez egy hülye picca. A lányom egy hülye picca! Mit akar?

Mindene megvan. Egy jó kis nyári konyhai éjszaka hiányzik neki. Vagy egy pofon, egy nagy pofon.

Mi köze neki a mi falunkhoz? Nem tudja, mi a fájdalom. Mi rossz érte? Néha összeveszett egy-egy fiújával. Ennyi.

Jó, elismerem, tanult ember. Tehetséges is. Biztosan tehetséges, más-különbben nem nyerte volna el ezt az állást.

(Leül. Tölt magának a likőrből. Már nyugodtabban beszél.)

Miért jobb Párizsban ügyvédnek lenni? Ő tudja. Én oda nem megyek. Minek. Jöjjön ő. Jobb is, hogy elmegy. Egy gonddal kevesebb. Nincs közös témánk, tán csak az apja... na meg a nagyieké, a falunk. A falunk nem az ő témája. Nem lehet az!

Még a végén lenyomoztat minket, mint ezt a rendszámot. Megteheti, nagyember lett, nagyemberek veszik körül.

Nem fogja megtenni.

(Feláll, a polchoz megy, nézi a cédulát. Visszaül.)

Nem te mész le lányom, hanem én. Lemegek hétvégén. Beszélék a Lajossal. A kis Lajos már felnőtt ember. Beszélék a Lajossal. Elmesélem neki a mai esetemet ezzel az audissal. Megmondom, nyírja ki. Megmondom, fossza ki. Megmondom, vágja el a torkát. Hörögjön, fuldokoljon! Gyűlölöm.

A cigány nem szereti, ha egy nő kér valamit. Cigány a férfiemberrel beszél meg az esetet, az eseteket.

Megmondom, nagy tippet hozok. Megmondom, tele vannak arannyal, ezüsttel, pénzzel. Csak az autó ér tíz-húszmillió forintot. Jó fogás. Csak meg kell halnia.

Panna nem keveredhet bele. Én se. Lajos, ha elvállalja, akkor nem lesz gond.

Ő még sosem bukott le. Ő tutira megy.

Ha ezt megteszi, akkor egy-egy. Megbocsátom, amit a Gizivel tett.

Vajon megvan a veranda? Hányan élhetnek ott a régiékből. A kis Lajoska biztos ott él. Elmegek. Viszek nekik bort, finom cigarettát. Mégse mehetnek üres kézzel.

(A szekrényt kinyitja. Leveszi a blúzát, beakasztja. Leveszi a szoknyáját, azt is beakasztja. Kombinében van.)

Vajon megismernek? Nem fognak megismerni. Istenem, végül is hazamegyek.

Majd mesélek nekik. Majd mesélnek nekem. Nem lesz gond. Mindent elintéztek.

Most megyek, és lefekszem. Kipihenem ezt a napot.

Az unokámat hiába hozza ide, ki se mondom, mit teszek vele. Nem az én dolgom egy pici gyerek.

(Kimegy. Az ATV Zene expressz műsora hallható. Fásy Ádám sorolja a fellépők neveit. Végül Bódiék Aranyeső című nótája hallható, aztán átkapcsol a Híradóra. Az időjárás-jelentést

halljuk, mikor csöngetnek. Beengedi a lányát. Felkapcsolja a villanyt, a nappaliba érkeznek. Sárán pongyola.)

Sára: Hát te?

Panna: Itt alszom. Megkérdeztem a rendőrfőnököt, hol is van Zörke. Zörke nincs, de tudom a pontos címet. Holnap megyünk oda.

(A hangja határozott, de szeretetteljes.)

Sára: Na de nekem dolgoznom kell! Csak nem nyomoztál? Csak nem jön velünk ez a rendőrfőnök? Csak nem gondolod komolyan...

Panna: De! Elég volt a titkolózásból! Elég volt abból, hogy mi csak egy-egy órát beszélgettünk. Elmegyünk, szobát veszünk ki. Ott maradunk pár napot. Megkeresünk mindent, azt, ahol apám lakott, azt a helyet, ahol a Gizit kútba ölték...

Sára: Az nem ott történt. Azt a kolléganóm mesélte. Jön a rendőrfőnök?

Panna: Jaj, miket beszélsz, ő nem jön! Mondtam, hogy egy esetet tárgyalok, azért kellene a címek.

Akkor megnézzük, vannak e még ott ilyen kertek, ilyen hátsó udvaros kertek...

Sára:

(A hangja elfojtott. Leül az asztalhoz. Panna is.)

Ott nem lehet csak úgy bámészkodni. Ott mi nem beszélhetünk erről. Megígérted! Ez titok. Ez titok.

Panna: Nem beszélek senkinek arról, amit meséltél.

Sára: Azt mondtad, nemsokára utazol.

Panna: Majd jövő héten hétfőn. Reggel beszólsz a főnöködnek. Mondd, hogy beteg vagy, vagy még jobb, mondd, hogy beteg vagyok én. Kérj szabadságot. Ha nem jössz, megyek egyedül, és minden házba bezörgetek, és minden háznál megkérdezem, hol éltek Horváték, és hol éltek Vargák. Hol éltek nagyapák, és hol éltek nagymamáék.

Sára: Ezt nem teheted meg!

Panna: Anyám, megtehetem.

(Rágyújt, a lábáról lerúgja a sarut.)

Kocsival megyünk. Nem Zörkére, mert ilyen falu nincs, hanem odamegyünk, ahol születted. Nem beszélek én semmit. Csak menjünk el a régi házatokhoz. Nem akarok én rosszat. Ígérem, Giziről egy szót sem szólok. Tudod, mit! Ha nem akarsz, hogy bemenjünk a házba, hát nem megyünk be. Hiszen évtizedek teltek el. De mégis, sétálgassunk a falud utcáin, ott, ahol éltél, ott, ahol a nagyiék éltek. Nincs ebben semmi rossz.

Sára:

(Tölt a vízből, megissza. Arca kemény, hangja fáradt.)

Szegények laknak arra. Tán már nincs is meg a ház. Szegény népek lakják. Szerintem már nem áll a ház.

Panna: Kossuth utca tizennyolc, ott laktatok ti. Apámék laktak a Korong utca háromban.

Sára: Pontosak az információid. És ha az egyik házban, vagy a másikban, már cigányok élnek?

Panna: Köszönünk nekik. Mindenképpen köszönünk, ha meglátnak minket. Üdvözljük őket.

Sára: Persze, köszönünk. Persze, ha ők megszólítanak minket. De hát miért is szólítanak meg minket? Ugyan már, ugyan már! Istenem! Hiszen ezek a faluszéli utcák keskenyek, tán még mindig földutak vannak. Nincs ott aszfalt. Poros lesz a kocsid. Ki jár ott kocsival? Nem találsz ott semmit. Megszállni ott! Nincs abban a faluban szálloda.

Panna: Majd találunk a környéken motelt.

Sára:

(Iszik még egy likőrt. Az arca már nem kemény, hangja élénk, szinte nyugodt.)

Jól van, lányom, érted, amit akartál. Látni fogsz egy koszos, szegény falut, amit egy óra alatt be lehet járni.

Nem alszom én motelben. Elmegyünk, és hazajövünk. Ha te ott akarsz maradni, hát maradj. Egy napot szánok erre az utazásra, és kész. Nincs nekem időm a te hóbortjaidra.

(Nevet, élénken.)

Mi akarsz te ott csinálni napokig? Jövünk, megyünk.

Panna: Gondoltam, rád fér a pihenés. Elmegyünk egy közeli motelbe, vagy szállodába, ahol van uszoda. Fürdünk és masszíroztatjuk a testünk. Kiengedünk. Lazítunk.

Sára: Nincs nekem erre pénzem...

Panna: Én fizetem.

(Odamegy az anyjához, megöleli, simogatja a fejét.)

Amíg élek, hálás leszek, hogy törődtél apámmal. Beteg volt, és te mellette voltál. Mindent megadtál neki. Ugye, így volt?

Sára: Így volt.

Panna: Én meg csak a tanulmányaimmal foglalkoztam. Nem akarok úgy járni, mint régen. Most is csak a párizsi út érdekelt. Nem. Először te vagy a fontos, meg a mi közös utunk.

Sára: Ne félj, én nem halok meg. Legalábbis nem mostanában. Ez az út neked fontos, nem nekem. Párizs neked fontos, nem nekem. Ha békén hagynál, jobban örülnék, csak te ezt nem veszed észre. Örülök, hogy utazol Párizsba. Nem örülök, hogy holnap utazunk, de megteszem a kedvedért. Visszamegyünk a múltba, ami már nincs.

Panna: Nem baj, de legalább elterelődik a figyelmed a mai incidensről. Nem tetszik, hogy elkérte az audis címét. Bánom is, hogy belementem. Minek? Miért gyűlölsz ennyire valakit, akit nem is ismersz? Minek? Nem ér annyit az eset.

Sára:

(Kicsúszik lánya öleléséből. Kihúzza a kanapét, ágyazni kezd.)

Fáradt vagyok. Feküdjünk le. Holnap korán kelünk. Találsz hálóinget a szekrényben.

Panna: Apa sosem vitt el nyaralni. Én most elviszlek. Szereted, ha masszíroznak?

Sára: Nem tudom. De jól hangzik. És remélem, míg masszíroznak, nem akarsz ott lenni...

Panna: Jaj, miket mondasz! Nem. Én is egy masszörnél leszek, meg te is. Kényeztetjük a testünket, a lelkünket. Jókat eszünk.

Sára:

(Megy kifelé.)

Jó buli lesz. Hánykor keltsz?

Panna: Ráérünk nyolckor indulni, hiszen neked még telefonálnod kell. Hétkor ébressz.

Sára: Reggelire hozok friss zömlét.

(Sára becsukja az ajtót. Panna kinyitja a szekrényt, hálóinget vesz fel. Rágyújt. Lekapcsolja a villanyt. Bebújik az ágyba.)

De jó, hogy visszajöttem. Vissza kellett jönnöm. Ő se bánja meg, érzem.

Sára:

(Kiabál a másik szobából.)

Ne beszélj magadba! Csak a hülye singlik tesznek ilyeneket. És oltsd el a bagót, ide érzem a szagát! És tartsd be a mai összes ígéreted, mert máskülönben magad sem fogod tudni, hogy mit mesélj a gyerekednek... egyszerű! A történet, a múlt én vagyok.

Nézelődni megyünk. Én beszélek, és te figyelsz. ■ ■ ■

Marton Mária (Budapest, 1953): megjelent könyvek: *Magánézetek* (antológia), *Drámák*, *Fronthatás* (második drámakötet), *Rendezte Marton Frigyes* (interjúkötet), *Istentelen század* (társadalmi regény), *Mese Lázár Ervinről* (interjúkötet), *Tájképre nincs idő* (szocialista lányregény), *Hierarcha* (Varga Imre szobrászművész életéről), *Az öröm ujjhegyén* (Csukás Istvánnal) (interjúkötet), *Kettős vallomás* (verseskötet).